

George Şovu

LICEENII

Cuvânt-înainte de Mădălina-Ioana Ifrim

Ar fi vrut să întrebe pe oricine din jurul lui, ori de cine știe unde: „Nu vi se întâmplă, din când în când, să vi se *agațe*, așa, *ceva* de suflet? Ca de pildă, *o vorbă, un sunet, o frântură de melodie*, care să sufle – ele, toate acestea, ca și altele – spre tine o frântură de viață în plus? Mai ales atunci când viața ta intră, ori ți se pare că intră, într-un con de umbră, când peste ea şuieră – șarpe otrăvit – un vânt de pustiire?!...

Ar fi vrut să întrebe..., dar, mai întâi, că nu prea avea pe cine... Pe bunicul? Da! El i-ar fi răspuns cu siguranță, în modul cel mai sincer! Dar... Și, de-aici, ar fi putut începe alte întrebări: „Nu înțeleg, nepoate..., cum, adică?...

Pe tatăl lui să-l întrebe?! Da, poate că... Dar, de unde să-l ia? El e aproape tot timpul plecat, pe locomotivă!... Și, câte întrebări – căroră trebuie, musai, să le găsească răspunsul cel mai potrivit, nu i-or fi pătrunzând și lui în ochi și în suflet, în fiecare zi, țâșnind din acel orizont ce curge, la nesfârșit, pe două linii... care nu se întâlnesc niciodată?!...

Pe Ionică – prietenul și colegul de-o viață? Păi, pe el chiar l-a întrebat!

„Nu! Categorie – nu! i-a răspuns. Iar argumentul este logic: ca să se poată «agăța» – precum zici – acel «ceva» ar trebui să aibă... *tihnă*, ca să zic așa... Ori, eu... circul! Mă mișc! Veșnic – mă mișc! Asta e! Așa că... nu! Categorie, nu!”

Și, totuși, nu vi se întâmplă, din când în când, să vi se *agate*, așa, *ceva* de suflet? Ca, de pildă, *o vorbă, un sunet, o frântură de melodie*, care...

Mie – da! Iată, spre exemplificare: „Să înveți, dragul mamei, să înveți... căci singura zestre ce nu se pierde este învățătura!”... Așa mi-a spus ea, *mama*, înainte de a închide ochii pentru totdeauna... Dar nu știu cum, nu știu cum acest *ceva*, atât de prețios s-a... pierdut de mine, în timpul *mișcării* prin viață – cum ar spune Ionică. S-a pierdut și eu aproape că am uitat îndemnul! Poate că și de aceea... Uite însă că, în vara care a trecut...

Era într-o dimineața frumoasă. Ieșise în grădină cu puțin chiar înainte de răsăritul soarelui. Așa proceda în fiecare zi: era plăcerea lui *deosebită* de a fi martor la *nașterea luminii*, care venea în viața lor – a oamenilor din acel sat – de dincolo de orizontul dealului pe care ar fi putut, parcă, să-l mângâie cu degetele...

Și, ca de fiecare dată, în aceste momente, se gândea la Dana, la colega lui de clasă, care, timp de un an întreg, nu-l băgase niciodată cu adevărat în seamă. Și pe care... el o iubea!...

Dana și Soarele... Hm! Nu vă grăbiți să râdeți! De zâmbit – aveți voie, dar de râs... vă rog eu – nu vă grăbiți! Pentru că, niciodată nu se știe...

Ei, bine: *Dana* și *Soarele* – asta voia să spună băiatul – erau pentru el totuna! Adică *viață*! Adică, fără...

„Să înveți! Auzi, Mihai mamă, să înveți! Căci singura zestre care...

Iar el... uitase! Închipuiți-vă, uitase! Ori, poate că...

Uite însă, în vara care a trecut...

Era în dimineața aceea frumoasă. El privea soarele răsărind și se gândea la iubirea lui tristă, aproape fără speranță... Când, deodată, cineva i-a pus palma pe umăr și i-a ciocănit cu degetul în tâmplă... Iar semnalul acela, nu știu cum, a pătruns înăuntru și a izbit un *punct*, și *punctul* a tremurat... frumos, născând, din undirile sale, un *cerc*, iar *cercul* și-a întins aripile pentru ca, din

fălfăirea lor, să se nască altul... ș-apoi altul, care, obsedate fiind de punctul din mijloc, s-au prins în horă, au început să cânte: „Ani de liceu/Cu emoții la română,/Scumpii ani de liceu/Când la *mate* dai de greu!.../Ani de liceu/Când ții soarele în mână/Și te crezi legendar Prometeu!.../Ani de liceu/Când se-ntâmpl-o tragedie/Fiindcă el te-a zărit/La un film cu alt băiat,/Ani de liceu/Împletind cu poezie/Tot ce ai tu mai bun, mai curat!...”

Vorbele, născute din suflet, s-au prins bine de el – așa, ca să nu se mai piardă... Și-au început să bombăne, să bombăne... tot mai lin, tot mai cald, mai frumos, chemând în hora lor armonii de sunete... pe care le șoptea, tandru și blând, chitara din mâinile lui Mihai... „Ani de liceu/Cu emoții la română/Scumpii ani de liceu/Când la *mate* dai de greu!...”

Băiatul oftă din adâncul sufletului... Asta era: *anii* de liceu abia începuseră, unul singur trecuse doar, iar el, la *mate*, dăduse deja „de greu”!...

Și cântecul a continuat să murmure în el toată vara, în fiecare zi, în fiecare clipă, chiar și noaptea – în somn –, căci altfel cum, să murmure, iar el, băiatul, Mihai, să-și spună mereu că *n-o iubește*, că *n-o mai iubește* pe ea, pe Dana, fiindcă, la urma-urmei, și din cauza ei l-a lăsat *Isoscel* corigent...

„Da, dar dacă e să fii sincer – i-a șoptit cineva de-acolo, din mijlocul aceluși cântec – trebuie să recunoști că nu «din cauza ei», în primul rând!” Iar băiatul, ca să poată *cânta* mai departe, a recunoscut, începând să întoarcă și pe-o parte și pe alta zilele și nopțile lui din acel prim an de liceu, în care și el, și Ionică...

2.

...Veniseră din acel sat. Au vrut să facă liceul în București. Au dat examen, dar apoi nu le-a fost prea ușor. În special la

matematică, Isoscel – cum o porecliseră elevii pe profesoară – era din cale-afară de severă... Mihai nu-și mai amintea exact cum se orânduiseră treburile, dar era clar că începuseră prost. N-au reușit să intre la timp în cadență și-apoi au mers șchiopătând tot anul. Și, dacă pentru Ionică lucrurile se mai potriveau cât de cât – în sensul că era de așteptat, după toate năstrușniciile de care se ținea, el, Mihai, premiant în fiecare clasă primară și de gimnaziu, „să ajungă în halul acela”... era prea de tot!... Chiar așa îi și spusese Isoscel, către sfârșitul anului școlar, când, întâmplător, s-a uitat pe foaia matricolă cu care venise din comuna lui:

„Ce s-a întâmplat cu tine, *puișor* (acesta era apelativul cu care se adresa ea elevilor)? Am văzut că până acum ai fost premiant... Cum de-ai ajuns în halul acesta, să rămâi corigent?... Pentru că acum e prea târziu, n-ai cum să-ți mai îndrepti notele!... Ia să te pui cu burta pe carte la vară! Că altfel, în toamnă, la corigență, nu treci! Și tu, și prietenul tău Ionică! Ne-am înțeles?”...

Clipele acelea au fost groaznice pentru Mihai... Ionică făcea pe grozavul, ca de obicei... Cei mai mulți elevi din clasă îi priveau scrutător. Îi privea și Dana, care parcă atunci lua cunoștință de existența lor. Îi cerceta și Șerban, premiantul clasei, prietenul Danei.

„Cum să mă fi văzut tu pe mine – o întreabă Mihai pe Dana, în gând, bineînțeles, dacă n-ai avut ochi decât pentru Șerban? Deși *eu* ți-am pus, de-atâtea ori, garoafe în bancă, nu el. A trebuit să mă apostrofesze Isoscel, ca să mă privești și tu o dată cu atenție...”

Îi venea să plângă, de necaz. Se înroșise până în vârful urechilor...

După amiază, la internat, când a intrat în camera de baie și s-a privit în oglindă, și-a spus:

„Mi-e rușine!” Și i-a fost silă să stăruie cu ochii pe chipul pe care în acel an începuse să-l descopere și de care devenise din ce în ce mai mândru.

„Ai crezut c-o să te vadă – mai rosti el din ușă, întorcând capul în fugă – și c-o să cadă, fermecată, la picioarele tale. Nai-vule! Și îngâmfatule! Ți-ai pierdut zilele și nopțile gândindu-te la ea... Caraghiosule!... Să te vad acum pe unde ai să scoți cămașa în fața tatii și a bunicului..., și a profesorilor de la școală..., și a oamenilor din sat... Bine că mama nu mai are cum să afle ce-ai ajuns! Săraca mama! Ar fi murit a doua oară, de ciudă!”

— Termină, mă, că n-o să mergem acum la mănăstire numai pentru că rămânem corigenți la *mate*! i-a strigat Ionică, văzându-l cu figura aceea de mormânt. În definitiv, de ce trebuie să le spunem celor de-acasă că avem „o boabă” pe toamnă?!...

„Ai trecut, mă, clasa?”

„Am trecut”. Și gata! Cu asta încheiem...

— Noroc cu *soluțiile* tale, „geniale”, Ionică... Altfel ce ne-am face, bieții de noi! l-a zeflemisit Mihai.

— Poți să mă ironizezi cât vrei. Am să pândesc poștașul, să prind scrisoarea prin care anunțăăștia corigența. O iau și-o pun la păstrare: N-am văzut, n-am auzit! Ai mei și așa nu prea dau pe la liceu.

— Și cu minciuna cum stăm?

— Nu se moare dintr-atâta, fratele meu! Îmi iau revanșa la anu’!...

De spus... le-au spus, totuși, n-au avut încotro.

Mihai nici nu se gândise altfel... Când a ajuns, în prima zi, era acasă numai bunicul.

— Nu te cred, îți bați joc de mine! i-a replicat acesta.

— Din păcate, e-adevărat, bunicule!

— Nu te întreb cum s-a întâmplat, că trebuie să fi avut tu un motiv serios de-ai îngenunchiat, măi băiatule. Vezi numai de-l dă de-o parte degrabă! Și ai grijă, că așa *drumul* tău se-nfundă în vreo văgăună...

A plecat apoi imediat să dea de mâncare la vite, la orătării.

Cu taică-său a fost însă mai greu. A venit peste vreo două zile. E mecanic de locomotivă și drumurile lungi, până peste hotarele țării, îl țin deseori departe de casă.

N-a vorbit cu Mihai o săptămână întreagă. Tocmai își luase concediu... de odihnă. Nu l-a certat, nu l-a bătut... Meșterea fel de fel în ograda casei ori lucra în grădiniță. Pe băiat nici nu-l vedea. Și la masă, când mâncau, privea ori în farfurie, ori peste el. Iar când s-a hotărât să-i vorbească, i-a spus doar atât:

„Eu am încredere în tine, Mihai!”

Din ochii băiatului au țâșnit lacrimi fierbinți...

Abia din ziua aceea a putut să se apuce să învețe. Până atunci trecuse prin chinurile iadului. Ar fi preferat orice fel de pedeapsă, în locul tăcerii și al indiferenței de moarte în care se cufundase tatăl său...

La Ionică treburile se petrecuseră mai simplu: mâncase o bătaie zdravănă de la ai lui – începuse mamă-sa și o continuase tatăl –, dar apoi scăpase. Promisese că va învăța în fiecare zi, însă, tot în fiecare zi, îl puteai găsi la fotbal, pe stadionul de la marginea zăvoii ori ascultând muzică la casetofon.

După „Săptămâna chinurilor” – cum o denumise, asta și pentru că îi scrisese Danei, în zilele acelea, vreo câteva zeci de scrisori, câte trei-patru pe zi, dar pe care nu i le trimisese și n-avea să i le trimită niciodată – Mihai „se așezase cu burta pe carte”. Și, în curând, a fost bucuros să constate că nici nu-i era greu, că-i plăcea chiar, rezolvarea celor mai diferite probleme ajungând, până la urmă, să-l pasioneze...

— Ia-l, măi neică, și pe zbânțuitul ăsta al meu – i-a spus, într-o zi, tatăl lui Ionică – te rog eu, neică, ia-l lângă tine și mai arată-i și lui, că altfel mă dă de bucluc, o să rămână repetent!

Și l-a luat! Numai că a trebuit să se lupte cu „zbânțuitul” ca să-l poată ține la treabă câteva ore pe zi. A reușit mai ales în ultimele două săptămâni de dinaintea corigenței, când simțea și Ionică funia scurtându-i-se pe zi ce trecea.

*

Când i-a citit teza și i-a urmărit răspunsul la oral (Mihai umplea tablă după tablă cu rezolvarea exercițiilor primite, scriind, ștergând, iarăși scriind), Isoscel a rămas efectiv mirată. Nu-i venea să creadă.

— Puișor, zece! a exclamat ea, cu mare satisfacție, la sfârșit. Și la lucrarea scrisă – tot zece! Se vede treaba că ai învățat serios. Vezi că poți? Zece! repetă ea. Și să știi că-ți pun nota cu mare plăcere. Bagă de seamă însă: asta te obligă. Anul acesta vom sta altfel de vorbă!...

Și *chitara* din sufletul lui Mihai reluă, șoptit, cântecul tristeții lui veri: „Ani de liceu/Cu emoții la română/Scumpii ani de liceu,/Când la *mate* dai de greu...” Iată că, deocamdată, *greul* fusese învins!...

— Tată, zece! Am luat zece la Isoscel! striga Mihai, coborând în fugă scările liceului și alergând spre tatăl său, care îl așteptase, până atunci, pe-o bancă din parcul școlii, fumând țigară după țigară și frecându-și mâinile. Zece, înțelegi? Zece la Isoscel! repetă băiatul când s-a apropiat.

Tatăl a desfăcut brațele și l-a strâns la piept:

— Știam eu că poți mai mult! a exclamat, cu buze aproape tremurânde...

Dar tu? l-a întrebat pe Ionică, sosit, tot în fugă, din spate.

— Eu... *una a doua!* răspunde „zbânțuitul”, adică cinci! Dar să nu-i spuneți tatii! Important e că am trecut!

— De, măi Ionică, ce să zic: câteodată da, câteodată nu! afirmă, gânditor, mecanicul.

— Lăsați, că anul acesta o să ieșim... premianți! O să vedeți! adăugă Ionică, râzând. Suntem băieți *cu perspectivă!*

— N-ar fi rău... să fie bine! afirmă, „cu perspectivă”, tatăl lui Mihai. ... Și-acum, haideți, să vă duc la internat, să vă văd așezați! îi îndeamnă el, prinzând în fiecare mână câte o valiză...

Băieții au luat și ei restul de bagaje și au pornit.

— Zece la cine, mă? întrebă tatăl lui Mihai, după vreo câțiva pași.

— La Isoscel, nu ți-am spus?!

— La I-sos-cel! repetă mecanicul, cu voită mirare. Hm! Auzi, la Isoscel! Și începu să râdă...

3.

Blocul îi era cunoscut. O urmărise o dată, în clasa a IX-a, de la școală până aici. Șerban o însoțea. El se păstrase, la zece-cincisprezece pași în urma lor, printre oameni. Cei doi discutau, râdeau, erau fericiți. Nu le păsa de altcineva. Deci nu l-au observat.

Atunci văzuse unde a intrat Dana. Știa blocul, știa scara, nu cunoștea însă etajul și apartamentul. Așa că, acum... cerceta balcoanele, mutându-și, pe rând, privirile de la unul la altul. Îi veni să râdă. Zâmbi chiar... „*Romeo*, ignoratul, necunoscutul *Romeo*, nefericitul, o caută pe *Julietta!*”...

„Hm! Își spuse, mai departe, Mihai: ești de plâns, băiete!”

Scrisorile de astă vară erau în buzunarul interior de la geacă. Le pipăi. I se făcu, dintr-o dată, cald. De ciudă. Se dezbracă.

„Și ziceai că te-ai vindecat! Poftim! De ce-ai mai luat scrisorile cu tine? O să i le arăți vreodată? Iar aici – ce cauți? Ai venit să numeri balcoanele?!”...

I. PORTRET DE Scriitor

Personalitate complexă a literaturii române contemporane, George Șovu se naște pe 30 ianuarie 1931, în Țițești, județul Argeș, într-o modestă familie de țărani, fiind al patrulea din cei șapte copii ai Elisabetei și ai lui Samson Șovu. Are să ocupe loc de cinste în galeria numelor importante ale învățământului, literaturii și cinematografilei românești. Activitatea sa este dintre cele mai colorate, îmbrăcând nuanțe de scriitor (prozator, romancier, poet și scenarist), jurnalist, realizator de emisiuni radiofonice și de televiziune, inspector școlar, profesor de limba și literatura română și autor de manuale de limba și literatura română.

După parcurgerea claselor primare și gimnaziale în comuna natală de pe plaiurile argeșene, între anii 1937 și 1944, Șovu urmează cursurile Școlii Normale „Carol I” din Câmpulung-Muscel, pe care le absolvă cu rezultate deosebite, în anul 1951. În timpul studiilor liceale, adolescentul George Șovu descoperă tainele operelor literare – taine ce au să îl fascineze până la finalul vieții – sub îndrumarea unor profesori de renume, printre care și Augustin Z. N. Pop – ilustru eminoscolog.

Între 1951 și 1955, își continuă studiile ca student al Facultății de Filologie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, absolvind ca șef de promoție. Imediat după finalizarea cursurilor universitare, Șovu lucrează în București, ca redactor și secretar de redacție la Agenția Română de Presă până în anul 1961, când

* Capitol realizat de coordonatorul colecției.

începe cariera de profesor de limba și literatura română. Primii ani la catedră îi derulează în cadrul Liceului „Dante Alighieri”, pe atunci Liceul Nr. 39, din București, unde, timp de mai mulți ani, ocupă și funcția de director al instituției – fapt impresionant pentru un profesor debutant.

Începând cu anul 1974, Șovu își continuă activitatea de profesor de limba și literatura română la Liceul „Gheorghe Lazăr”, fiind concomitent, din septembrie 1974 până în 1991, inspector de limba și literatura română la Inspectoratul Școlar al Municipiului București și reprezentant al acestei instituții în Consiliul profesoral al Facultății de Litere a Universității București. În aceeași perioadă (1969–1992), Șovu face parte din Comisia națională de limba și literatura română, din cadrul Ministerului Educației și Învățământului, în calitate de consilier de ministru pentru probleme de învățământ și educație.

Anul 1980 este important în devenirea scriitorului și profesorului George Șovu, marcând evenimente, precum: includerea sa în rândul membrilor Uniunii Scriitorilor din România – unde timp de mulți ani se află în Biroul de conducere al Secției de literatură pentru copii și tineret – și al Biroului Consiliului de Conducere al Societății de Științe Filologice din România, dar și inițierea cu succes a activității de realizator de emisiuni radiofonice și de televiziune, în care abordează subiecte dintre cele mai diverse.

George Șovu devine scenarist în 1985, când elaborează scenariul filmului „Declarație de dragoste”, regizat de Nicolae Corjos, câștigând, chiar în același an, „Premiul tinereții” pentru această peliculă la Concursul filmului cu tematică pentru tineret de la Costinești. Neputând separa cele două laturi ale personalității sale de scriitor, își continuă, în paralel, și munca de prozator, primind, tot în 1985, Trofeul Micului Cititor pentru volumul de povestiri *Liliac alb în ianuarie*. Din acest moment al carierei sale, George Șovu este distins, atât pentru activitatea didactică, cât